

Nyomokban Wallenberg

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 10. szám, 2019. március 8.

Gervai András *Elárulva és elfelejtve* című cikkében (ÉS, 2019/9., március 1.) alapos összefoglalását adja a svédországi Wallenberg-amnézia, majd -emlékezet állomásainak. Egyetlen kiegészítést tennék. Klas Åmark, a stockholmi egyetem professor emeritusa *Förövarna bestämmer villkoren. Raoul Wallenberg och de internationella hjälpkaktionerna i Budapest* [Az elkövetők diktálják a feltételeket. Raoul Wallenberg és a budapesti nemzetközi mentőakciók] című könyvében (Stockholm, Albert Bonniers Förlag, 2016) említ egy interjút, amelyet Stark Tamás történész készített Budapesten, 1990. május 22-én Karig Sárával. Az interjú leirata az uppsalai egyetemi könyvtárban található, 350-es sorszámmal. Kérdésemre Klas Åmark felvilágosított: az úgynevezett Raoul Wallenberg-projekt keretében az uppsalai egyetemen 1989 és 1992 között 172 interjú született Karl Molin történészprofesszor vezetésével, ebből 53 Magyarországon, a legtöbbjük magyarul. A projekt célja az volt, hogy – szinte az utolsó órákban – olyan szemtanúkkal készítsenek interjúkat, akik 1944–1945 folyamán Budapesten személyesen találkoztak Wallenberggel. Az interjúk leirata az uppsalai egyetem archívumában kutatható, s közülük 166 darab meghallgatható a washingtoni Holokauszt Emlékmúzeum (USHMM) honlapján. Az interjúalanyok között szerepel például Per Anger, Baranski Tibor, Éliás József, Gordon Zsuzsa, Ata Kandó, Giorgio Perlasca, Ungvári Tamás. A megkérdezettek jelentős része persze – Karig Sárát is beleértve – viszonylag keveset tudott mondani Wallenbergről, mivel csak néhányszor és csupán futólag találkozott vele. Mégis az oral history interjúzás különleges kincsei ezek az interjúk: olyasvalakiről adnak hírt, aki – mint Gervai írja cikke végén – valóban „sok ezerszer megmentette a világot”, de akin „senki nem segített”.